

A ROMÁNIAI MAGYAR ALAPOKTATÁS INTÉZMÉNYRENDSZERE MÓDSZERTANI MEGJEGYZÉSEK

ALAPOKTATÁSI INTÉZMÉNYRENDSZER: INTÉZMÉNYTÍPUSOK

A romániai magyar alapoktatási intézmények alatt a felsőfokú intézmény előtti oktatási intézmények rendszerét értjük, amely koréveknek megfelelően több oktatási nevelési szint és forma szerint strukturálódik.

Korévek	Nevelési, oktatási szint	Megjegyzések
0–3 év között	bölcsőde	nem kötelező
3-6 év között	óvoda	nem kötelező
6 éves kortól	elemi oktatás – előkészítő osztály és 1-4. osztály	kötelező
10 éves kortól	alsó középfokú oktatás (románul <i>gimnaziu</i>) – 5-8 osztály	kötelező
14 éves kortól	felső középfokú oktatás	a 9. és a 10. osztály kötelező (18 éves korig)
	líceum (románul <i>liceu</i>)	
	<ul style="list-style-type: none"> • elméleti szakágazat – 9–12. osztály) • speciális szakmai szakágazat – 9–12./13. osztály • technológiai szakágazat – 9–13. osztály 	
	szakoktatás – 9–11. osztály	
Nem korhoz kötött	Kisegítő speciális iskola, más, egyetem előtti oktatáshoz kapcsolódó intézmény (módszertani központok, tanulók háza, stb.)	

OKTATÁSI HELYSZÍN ÉS INTÉZMÉNY. JOGI ÉS SZERVEZETI BESOROLÁSOK

A nyilvántartás regisztrációs egysége az oktatási helyszínen. A tulajdonformától, illetve attól függetlenül, hogy egy adott oktatási helyszínen önálló vagy mellé/alárendelt oktatási intézmények szintjén történik

A kisegítő (és néhány más speciális oktatási intézménytípus) kivételével az alapoktatás oktatás területi alapon, közigazgatási egységek (községek, városok, municípiumok/ megyei jogú városok) szintjén szervezett. Vagyis (legalábbis elvben, persze a demográfiai valóságokat figyelembe vételével) minden helyi közigazgatási egységben legalább egy, önálló jogi személyiséggel rendelkező oktatási intézmény működhet. (Persze, a gyermekszám függvényében akár több is.).

Egy ilyen, önálló jogi személyiséggel bíró közoktatási intézmény magába foglalhat több, intézményes térként többnyire jól elkülönülő, oktatási helyszínt is. Például egy községközpontban működő, önálló jogi személyiséggel rendelkező intézményhez tartozhat egy szomszédos faluban működő óvoda, esetleg egy ugyancsak a községközpontban, de a település másik végén működő elemi iskola. Vagyis olyan intézményeket, amelyekben belül egy vagy több (többnyire óvodai és elemi) nevelési, oktatási szinten

szervezett oktatás folyik, és amelyet a román oktatási hálózaton belül elkülönült szerkezeti egységként, mellérendelt oktatási hálózati egységként (structură școlară arondată) van nyilvántartva. Viszont nem felel meg azoknak a törvény által előírt (mindenekelőtt létszámbéli) feltételeknek ahhoz, hogy jogi értelemben vetten önálló szervezetként, különálló költségvetési egységként, működhessen. Ezeket a funkciókat a jogi személyiséggel rendelkező (ebben a vonatkozásban fölérendelt) intézmény látja el.

Tehát egy adott oktatási intézmény több elkülönülő oktatási helyszínen működő egységből állhat, amelyből csak egy egység gyakorolja a jogi személyiséggel járó legfontosabb hatáskört: a költségvetés kezelését.

A leltározás során, a fentebbieknek megfelelően különbséget teszünk a két típusú jogi státusú oktatási helyszín között

1. Önálló oktatási intézmény – jogi személyiséggel rendelkező intézmény
2. Mellérendelt oktatási helyszín – jogi személyiséggel nem rendelkező, mellérendelt oktatási intézmény.

Ugyanígy, a tulajdonforma alapján, különbséget teszünk a köz (állami)- és magánintézmények (egyházi, alapítványi fenntartású, gazdasági szervezetként működő oktatási intézmények) között.

MAGYAR JELLEGŰ OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK SZERVEZETI ÖNÁLLÓSÁGA

Az oktatási helyszínek magyar jellegét az oktatási helyszín oktatási nyelve alapján határozzuk meg:

1. kizárólag **magyar nyelvű oktatási helyszín**.
2. a magyar nyelven kívül más nyelven is történő, azaz **vegyes tannyelvű oktatási helyszín**.

Természetesen, a több oktatási helyszínnel működő intézmények esetében, az intézményi hálózat tannyelvi összetételének megfelelően megkülönböztetjük a:

1. magyar nyelvű oktatási helyszín, amely kizárólag **magyar nyelvű intézményi hálózaton belül** működik.
2. magyar nyelvű oktatási helyszín, amely vegyes tannyelvű intézményi hálózaton belül működik (**magyar tannyelvű helyszín vegyes tannyelvű intézményen belül**)
3. **vegyes tannyelvű oktatási helyszín és intézményi hálózat** (értelemszerűen ez vegyes tannyelvű intézményi hálózatot jelent)

ADATFORRÁSOK, MÓDSZERTANI ELJÁRÁSOK

Az alapoktatási intézményes hálózatra vonatkozó adatbázis kialakításának a kiindulópontját a román kormányának adatportálján (<http://data.gov.ro/organization/men>) fellelhető oktatási intézményekre vonatkozó adatbázisai képezték. A két kiinduló adatbázis (*Rețeaua școlară a unităților de învățământ*

2017-2018 illetve *Rețea școlară specializări 2017-2018* képezte). Az adatbázisok tartalmazták az oktatási intézmények elérhetőségét, az oktatási helyszínek jogi státusát és tulajdonformáját. Illetve, a felső középfokú oktatás esetében, a szakirányokat. Viszont nem tartalmazott semmilyen közvetlenül hasznosítható információt az oktatási nyelvre vonatkozóan.

Az oktatási nyelvre vonatkozó hiányzó adatokat több forrásból próbáltuk pótolni.

Egyrészt az Egyetem Előtti Oktatás Minőségét Biztosító Ügynökség (ARACIP) online elérhető adatbázisából. Viszont ez az adatbázis hiányos volt és kevés eset kivételével nem az aktuális a 2017-2018-as tanévre vonatkozó adatokat tartalmazta.

Másrészt (a Kvantum Research közvélemény-kutató cég közreműködésével) felhasználtuk a 2012-es és 2016-os érettségiről és kisérettségire vonatkozó kutatásokat, amelyek regisztráltak mely oktatási intézmények hallgatói vizsgáltak magyar nyelv és irodalomból, tehát egyértelmű, hogy ott az oktatás magyar nyelven (is) zajlott.

Harmadrészt, figyelembe véve a megelőző kutatási eredményeket, illetve a magyar népesség közigazgatás/település szintű jelenlétét, kiválogattuk a kormányzati adatbázisból azokat az oktatási helyszíneket, amelyek esetében feltételezhető, hogy magyar nyelvű oktatás folyik, és az oktatási helyszínek koordinátorától, online és telefonos lekérdezés során adatokat vettünk fel az oktatási helyszín sajátosságaira, többek között az oktatás nyelvére vonatkozóan is.

Az oktatási intézmények elérhetőségei, vagyis postacíme, telefonszáma, fax-száma, e-mail címe, amint azt említettük, az alapadatbázis részét képezte, viszont a honlapok begyűjtése utólag történt. Minden esetben az oktatási helyszínek hivatalos honlapja, ennek hiányában Facebook profilja szerepel, ha pedig nincs, akkor a fölérendelt oktatási intézményé.

A középiskolák magyar elnevezésének begyűjtése az interneten elérhető hivatalos források figyelembe vételével történt, az oktatási helyszínek hivatalos honlapja, sajtócikkek, publikációk alapján.

AZ ADATGYŰJTÉS ÉRVÉNYESSÉGE ÉS A BEMUTATOTT ADATOK EGYES PROBLEMATIKUS VONATKOZÁSAI

Az oktatási helyszínekre vonatkozó adatok a 2017-2018-as tanévre vonatkoznak. A kiinduló, oktatási helyszínekre vonatkozó adatbázis teljesnek tekintettük, nem vizsgáltuk felül ezt a vonatkozást. Az eredeti, kormányzati forrásokból átvett adatbázis esetleges hiányosságait nem állt módunkban korrigálni. Ugyanígy a benne szereplő adatok helyességét és pontosságát sem állt módunkban szisztematikusan felülvizsgálni.